

NIET IEDER PROBLEEM IS EEN JEUGDHULPPROBLEEM

Mevis is sinds 1 januari 2023 de integraal verantwoordelijke jeugdhulporganisatie voor de drie gemeenten Maassluis, Vlaardingen en Schiedam. Inge Muis, programmadirecteur Mevis, en Cimperly Grund, programmanager Onderwijs en Gezondheid bij Mevis, over de eerste resultaten van deze integrale aanpak: meer overzicht, meer gezamenlijke verantwoordelijkheid en betere aansluiting bij de dagelijkse leefwereld van kind en jongere.

Meer dan tachtig jeugdhulporganisaties, dat was het aanbod waar huisartsen in de gemeenten Vlaardingen, Schiedam en Maassluis uit konden kiezen als ze een jongere en gezin voor diagnostiek, zorg of behandeling wilden doorverwijzen. Dat is veel, erkent Inge Muis. Gemeenten hadden daardoor geen overzicht, bijvoorbeeld over het aantal huisartsenverwijzingen naar jeugdhulp. En hadden evenmin inzicht in wat er met hun budget gebeurde. 'Voor de gemeente werd een verwijzing pas zichtbaar op het moment dat een van de ruim tachtig aanbieders een jongere in behandeling nam. Dan klopte deze bij de gemeente aan met het verzoek tot betaling.'

Voor de drie gemeenten was het gebrek aan overzicht over het behandelaanbod én de kwaliteit ervan, een belangrijke reden om aan te sturen op één integraal verantwoordelijke jeugdhulporganisatie. 'Dat zijn wij geworden. Sinds 1 januari 2023 is Mevis verantwoordelijk voor alle jeugdhulp in de drie gemeenten, van lichte begeleiding tot zwaardere, gespecialiseerde hulpverlening.

We werken daarbij samen met tal van onderaannemers en samenwerkingspartners, in de ggz, het sociaal domein en vele andere partijen in de jeugdhulpverlening, maar wij zijn eindverantwoordelijk voor kwaliteit en aanbod. De drie gemeenten rekenen ons daarop af.'

Dicht bij de leefwereld van de jongere

Het betekende de omschakeling van ruim tachtig jeugdhulpaanbieders naar één integraal verantwoordelijke organisatie. Deze kreeg van de drie gemeenten bovendien een transformatieopdracht mee, namelijk: organiseer de zorg dicht bij de leefwereld van de jongere en diens gezin.

Een verstandige keuze, vindt Muis. 'De tendens was lange tijd om kinderen en jongeren bij problemen direct door te verwijzen naar specialistische jeugdhulpverlening. Een kind dat op school druk en niet hanteerbaar is, niet goed kan meekomen, kan dan al snel rekenen op een verwijzing naar de specialistische ggz, waar het bijvoorbeeld de diagnose ADHD krijgt.

Terwijl het kind misschien druk is vanwege problemen thuis. Denk aan ruzies tussen de ouders of stress in het gezin door schuldproblematiek. Ondertussen heeft het kind een stempel gekregen dat het een leven lang met zich meedraagt. En waar het niet beter van wordt. Onze transformatieopdracht luidt daarom: hoe kunnen we normaliseren in plaats van stempels uitdelen? Zodat het kind een normale ontwikkelingsfase in kan gaan, en weer kan werken aan een gewone schoolgang.'

Twaalfhonderd huisartsenverwijzingen

Doordat de huisartsenverwijzingen naar de specialistische zorg buiten zicht bleven van de drie gemeenten, wist niemand precies hoeveel dat er waren. Dat werd pas duidelijk na de start van Mevis. Muis: 'We werden overweldigd door het grote aantal huisartsenverwijzingen, twaalfhonderd op jaarbasis, vier per dag. Die moesten we allemaal oppakken, naast alle andere zaken die tot ons takenpakket behoren.'

Om al deze verwijzingen te kunnen verwerken, richtte Mevis een zogenoemd zorgmatchersteam op. Kimberly Grund: 'Dat is een team jeugdprofessionals dat aanspreekpunt is voor alle huisartsen, met hen overlegt bij vragen over verwijzingen, en bij onduidelijkheden in gesprek gaat met jongere en gezin. Vervolgens zorgt het team voor een match met een van de zorgaanbieders die optreden als onderaannemer of samenwerkingspartner van Mevis.'

De huisartsen zijn blij met het zorgmatchersteam, constateert Grund. 'Het zorgt voor verlichting van hun werkzaamheden, doordat ze weten wie ze kunnen bellen bij vragen of onduidelijkheden over een patiënt of gezin. Huisartsen hoeven dat niet allemaal zelf uit te pluizen, onze jeugdprofessionals kunnen dat van hen overnemen.' Muis vult aan: 'Dat is wat huisartsen en de ZEL, de regionale huisartsenorganisatie, zelf ook zeggen. Het ontbreekt hen soms aan tijd om zich in een casus te verdiepen, ook al vermoeden ze dat er bij jongere en gezin soms meer speelt. Doordat wij dit van hen overnemen, voorkomen we onnodige verwijzingen en diagnostiek. Dat is beter voor kind, jongere en ouders.'

Scouting of plaatselijke sportclub

Dat klinkt goed, al blijft de vraag of twaalfhonderd huisartsenverwijzingen per jaar niet wat veel is. Zijn er echt zoveel kinderen en jongeren die specialistische jeugdhulp nodig hebben? Muis: 'Dat is inderdaad de hamvraag. Natuurlijk zijn er kinderen die vanwege psychische of gedragsproblematiek hulp behoeven, en die leveren we dan ook. Maar er is een grote groep kinderen waarbij iets anders speelt. Een kind is bijvoorbeeld druk vanwege stress bij de ouders of het voelt zich somber omdat het in een sociaal isolement zit. In dat geval is niet zozeer specialistische ggz-zorg nodig, maar heeft het kind eerder begeleiding nodig in hoe het met andere kinderen contact kan maken.'

Dat signalerings- en begeleidingswerk wordt uitgevoerd door de jeugdprofessionals van Mevis. Zij werken vanuit de wijkteams zowel in de huisartsenpraktijken als op de basisscholen en het voortgezet onderwijs van Schiedam, Vlaardingen en Maassluis. Op die manier komen ze in contact met de jongere en hun leefwereld, veelal nog voordat er zorg geleverd wordt. En kunnen ze met gerichte adviezen of enkele gesprekken ouders en kinderen verder helpen. Grund: 'Onze jeugdprofessionals hebben geleerd breed te kijken. Ze kunnen daardoor laagdrempelig hulp bieden aan jongere en ouders. Bijvoorbeeld door de jongere handvatten te bieden beter met zijn problemen te leren omgaan. De jeugdwerker kan een jongere die bang is voor sociale contacten bijvoorbeeld stimuleren om een vriend of vriendin mee te vragen voor een bezoekje aan het winkelcentrum. Of kan hem of haar motiveren – en daarbij bemiddelend optreden – lid te worden van de scouting of de plaatselijke sportclub.'

Muis: 'Juist daarom zijn onze contacten met het zogenoemde voorveld, zoals sportverenigingen, scouting en welzijnsorganisaties zo belangrijk. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan onze transformatieopdracht: niet onnodig doorverwijzen, maar de jongere laten deelnemen aan het alledaagse leven, dicht bij hun eigen leefwereld. Dat is voor de meeste jongeren beter dan een doorverwijzing naar specialistische zorgverlening.'

Professionele autonomie

Nee, Muis en Grund kennen geen andere voorbeelden waarbij gemeenten ervoor hebben gekozen om één organisatie integraal verantwoordelijk te maken voor alle jeugdhulp. Muis: 'Veel gemeenten zijn huiverig dat ze hiermee tornen aan de professionele autonomie van de huisarts. Die zou geen keuzevrijheid meer hebben in zijn of haar verwijzingen. Dat is zeker een aandachtspunt, maar je kunt dat ondervangen door hierover het goede gesprek aan te gaan met de huisarts. Wat betekent het als je één zorgaanbieder hebt, hoe organiseren we dat met elkaar, en vooral: hoe zorgen we ervoor dat het professionele oordeel van de huisarts een goede plek krijgt? We hebben dat in Schiedam, Maassluis en Vlaardingse goed geborgd. Als we een duidelijke verwijzing en bijbehorend advies van de huisarts krijgen, dan volgen we dat. We gaan dat werk niet overdoen.'

Grund vult aan: 'De huisartsen zijn blij met onze rol. Ze zeggen: ik hoef niet langer na te denken over welke aanbieder ik kies, ik verwijs gewoon naar Mevis, en jullie pakken het verder op. Huisartsen zien ook wat het oplevert. Doordat we het overzicht hebben, kunnen we trends signaleren in het soort verwijzingen, en dat ook benoemen naar huisartsen en gemeenten. We kunnen daar vervolgens ons zorgaanbod op afstemmen. Door deze samenwerking groeit er een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Huisartsen, gemeenten, Mevis, we werken samen aan optimale jeugdhulp voor onze jeugd en jongeren. We doen het samen.'

Dit artikel: Niet ieder probleem is een jeugdhulpprobleem is geschreven door Michel van Dijk.